MOWY

y

Konstytucye różne

Podczas Seymu Ordynaryinego pod Konfederacyą w Warszawie agituiącego się

In Publicum

Roku 1776.

WYDANE.

M O W A

JASNIE WIELMOZNEGO JMCI PANA

B O U F F A Ł A

ŁOWCZEGO NADWORNEGO W. X. LITEWSKIEGO

POSŁA z POWIATU STARODUBOWSKIEGO, y DELEGOWANEGO

z Seſſyi Prowincyonalney, na Seymie walnym w Roku 1776. Mie ąca Septembra 5. dnia.

M I A N A,

NAYIASNIEYSZY KROLU PANIE NASZ MIŁOSCIWY.

PRZESWIETNE SKONFEDEROWANE STANY.

MOwić z Ducha Obywatelſkiego w przeświadczeniu Sentymentow, i mowić w zleconym mi od Prowincyi Obowiązku, ſą to rownie ważne, iak miłe dla Mnie powinności pobudki.

Łaſkawe W. K. MCi Pana Naſzego Miłościwego, na potrzeby Kraiowe, i ſytuacyą Prowincyi względy, dozwoliły nam, abyśmy na Seſſyi Prowincyonalney ułożyli ordynacyą Sądow Seymowych, ktorey iednomyślnie u nas poſtanowioney tym pewnieyſzey ſpodziewamy ſię u Nayiaśnieyſzego PANA, y Prześwietnych Stanow approbacyi, im ściśley oną do Kardynalnego Naſzego Prawa Statutowego ſtoſuiąc, ku celowi teraźnieyſzych Uſtaw Ordynacyi przybliżyliśmy.

Sądy Seymowe, według potrzeb Kraiu naznaczone ſkładaią ſię z materyi ſądzenia, y z obrządku w ſądzeniu; materye Statut naſz tym Sądom właſne, bo nayważnieyſze naznaczył, to ieſt: o zmowie lub uczynku przeciw Maieſtatowi Krolewſkiemu popełnionym, o buntach, o wzruſzeniu pokoiu poſpolitego przeciw Krolom albo Rzeczypoſpolitey, o biciu Mińcy, o poddaniu Fortecy, o zdradliwym wprowadzeniu ludzi nieprzyiacielſkich, o zmowie z nieprzyiaciołami przeciw Krolom y Rzeczypoſpolitey, ſtoſuiąc ſię do tego Prawa dawnieyſze Konſtytucye *Crimina Status* tymże Sądom poddały, iuż tedy dość materyi ważnych do tych poważnych Sądow, dałby Bog, aby w nich przeſtępſtwa, y na nie Dekretow nie było.

Lecz przydawać Spraw rodzaie, zamieſzanie przez to w Sądowych czynić Juryzdykcyach, a dopieroż na ſądzone

Spra-

12.

Sprawy implikować apellacyi, nie ieſt to ani potrzebą do ſtanowienia w tym prawa, ani przyzwoitością łamać uſtanowione.

Jeżeli dawności zwyczaie wſzyſtkie nayrządnieyſze zachowuią Kroleſtwa, a iakże prawa uſtanowionego przed Unią, a w Rządzie Republikańſkim, przez Prowincyą Naſzą przyiętego, przez Zygmunta zaś trzeciego Szlubem przyſięgi ſtwierdzonego, y dotąd exekwowanego pilnować ſię nie mamy? Wſzakże dyfferencya, chybaby z nieporozumienia być miała, bo Statut *Crimina læſæ Majeſtatis Perduellionis & Status* wyraża, Sądy na nie Seymowe uſtanawia, y oſtro przeſtępnych karze, w przeſzłey więc Delegacyiney Konſtytucyi wyliczone przypadki, albo ſą ważnemi Kryminałami, więc *ex re Criminum Status* do ſądow Seymowych należą, albo ſą partykularne, więc w Ordynaryinych Juryzdykcyach wedle przepiſu o nich Prawa, uſkramiać ſię powinne.

Co ſię zaś tyczę Ordynacyi, tak iak do obrządkow Sądowych ściąga ſię, tak Prowincya Litewſka *In Siſtemmate* zgadzaiąc ſię z Koronnemi Proceſs ſobie Litewſki, a zatym explikacyą Spraw przez wolność użycia Paleſtry Litewſkiey, piſanie Dekretow przez Piſarza Litewſkiego do prawności naſzey zwyczaynego oſtrzega.

Idziemy do Tronu Twego Miłościwy PANIE w cnocie zauſani Obywatele, gdy Prawa Nam zaręczonego pilnuiąc ſię, Praw Kardynalnych ſtrzegącemu Krolowi życzenia naſze uſprawiedliwiamy.

Idziemy w iednomyślnym zdaniu, a ztąd ſzacunku ſentymentom ſpodziewamy ſię, w teyże iednomyślności przy doſtoieńſtwie Twego Maieſtatu y Prorogatywach Krolewſkich obſtawać pragniemy, nierozdzielnych mu życząc pomyślności z Oyczyzną.

Mowiącemu w końcu głoſu tego, o powadze Statutu Litewſkiego ſzacownego dla Prowincyi naſzey Prawa; przychodzi mi na myśl *Miniſterium* Lwa Sapiehy pod ow czas Kanclerza W. X. Litt: a dokładnego do ſkutkowania tego Prawa Statutowego pracownika, wielkiego w Oyczyznie Męża, ktoremu Prowincya naſza, za to między naycelnieyſzemi dzieło publiczne, części wiekopomney godne, czuiąc winny poważania y wdzięczności obowiązek, w zacnym iego Potomku na tymże Miniſteryalnym Urzędzie oſadzonym, łącząc oſobiſtym Iego zaſługom względy, uiſzczać pragnie obligacye; miłą zatym z Inſtrukcyi na Mnie włożoney dopełniam powinność, ſkładaiąc dzięki W. K. Mći PANU Memu Miłościwemu, za konferowaną Pieczęć J. O. Xięciu Jmci Kanclerzowi, ktory będąc wielkiego Poprzednika rownym naſtępcą, potrafi Oyczyźnie y W. K. Mci zaſługiwać ſię, a zaſłużonych zalecać.

REGESTR
Konstytucyi y Mowów w tey Xiążce Znayduiących się Roku 1776. WYDANYCH

REGESTR.

ordynacya

Regestr

REGESTR.

Głos

REGESTR

Termin zwrotu lub zgłoszenie prolongaty.

2-166.